

Krista Dzudzilo: 'Mākslas pamats ir domāšana vai tiekšanās to darīt'

"Mākslas pamats ir domāšana jeb tiekšanās to darīt," saka māksliniece Krista Dzudzilo, kura ir viena no Purvīša balvas 2015. gada ceturtā ceturkšņa nominantiem, pateicoties videoinstalācijai "Skaidrība" izstādē "Džemma90" Mākslas stacijā "Dubulti".

Krista Dzudzilo vizuālo mākslu apgūvusi Latvijas Mākslas akadēmijā, 2013. gadā iegūstot bakalaura grādu glezniecībā. Šobrīd māksliniece turpina maģistra studijas Latvijas Mākslas akadēmijas Vizuālās komunikācijas nodaļā. Kopš 2007. gada piedalās dažādās nozīmīgās grupu izstādēs, kā arī veido pati savas personalizstādes. Māksliniece veidojusi arī kostīmus dažādiem iestudējumiem Latvijas Nacionālajā operā, Latvijas Nacionālajā teātrī un citos teātros.

Mākslas zinātniece un kuratore Inga Šteimane par videoinstalāciju "Skaidrība" saka: "Laikā, kad tēls vairs nav visuvarens mākslas instruments, Krista Dzudzilo ir radījusi, var teikt, paraugtēlu - metaforu, kas interpretējama daudzveidīgi un pretēji: kā žanra aina vai kā sakrāls rituāls, kā dokumentāls sižets vai kā fikcija, kā atkārtojumu konceptualizējoša cilpa vai kā poētisks Fluxus (60. un 70. gados aktuāls performances mākslas paveids – red.). Universālā nozīmju atbilstība iedvesmo tulkot šo tēlu skurbinošā mākslas iedabas apbrīnā."

Esat teikusi, ka ideja videoinstalācijai "Skaidrība" radās kā reakcija uz konkrētu notikumu jūsu dzīvē. Kāds ir galvenais vēstījums, ko vēlējāties nodot ar šo darbu?

Šie divi kustīgie attēli ar nosaukumu "Skaidrība" ir par tiekšanos tikt uz priekšu, mērojot ceļu vertikāli uz augšu, un par tiekšanos tikt pie sapratnes. Vecā sieviete, nometusies ceļos, mazgā kāpnes, viņa to dara ar fiziskām grūtībām, un vecumam šeit ir būtiska nozīme. Viņas rokas, kas daudz pieredzējušas, ir mūža apliecinājums cilvēkā. Pakāpienu mazgāšana savā būtībā ir ļoti vienkārša darbība, tajā nav nekā nesaprotama, bet viņa nekad pilnībā nenasniedz beigas vai sākumu. Tas kļūst par mūžīgu darbības nogriezni. Bezgalīgi pakāpjoties uz tikko notīrītās virsmas, lai pēc laika savu ceļu atkal nomazgātu.

Ko simbolizē darba nosaukums?

Tas ir apliecinājums, ka pat visvienkāršākās lietas vai darbības savā būtībā nav skaidras. Ka sapratne var būt ļoti tuvu pilnīgai nesapratnei. Tas arī ir nosaukums šim vienkāršajam ceļam, kurš ir jāveic pazemīgi, nometoties ceļos.

Māksliniece Džemma Skulme par videoinstalāciju "Skaidrība" ir teikusi: "Man vajadzēja minūti, lai to darbu uzņemtu, un es novēlu katram skatītājam arī tādā veidā šo darbu uzņemt." Jūsprāt, mākslas baudītājam ir būtiski saprast to, kādu domu mākslinieks darbā ielicis, vai arī katram pašam var veidoties sava ilūzija par to?

Kad par darbu tiek domāts un kad tas tiek veidots tehniski, ir gandrīz pilnīga pārlicība, ka tu par šo darbu zini visu. Bet, kad darbs ir pabeigts, saproti, ka tev pašam tomēr ir bijis kas apslēpts. Cilvēks, skatoties un domājot par darbu, kļūst par daļu no tā, un pat tad, ja ideja ir pilnīgi skaidra, skatītāja personīgā pieredze, ilgtermiņa un pavisam nesenā, piemēram, tikko pirms izstādes, ir neietekmējama. Tāpēc es esmu droša, ka skatītājs var domāt to pašu, ko es, un viņš var domāt arī kaut ko citu un vairāk, bet, protams, var gadīties, ka arī mazāk.

Jūs gleznojat, zīmējat, veidojat videoinstalācijas, fotogrāfijas, kā arī radāt tērpus izrādēm - kurš no šiem radošās izteiksmes līdzekļiem Jums šķiet vistuvākais?

Šis saraksts izskatās garš, un tas varētu būt vēl garāks, jo mākslas pamats ir domāšana vai tiekšanās to darīt. Tā ir nepieciešamība kaut ko pateikt. Primāri vienojošais ir tas, ka šī domāšana dzimst manā galvā un tā ir vizuāla. Doma pati pieprasa veidu, kā tai vajag būt izrunātai, piemēram, "Skaidrība" caur kustīgu attēlu.

Kas, jūsuprāt, ir tas, kas Jūs atšķir no citiem māksliniekiem?

Es esmu es, un man būtu grūti iedomāties, ka es varētu būt kāds cits. To, vai esmu atšķirīga attiecībā pret citiem māksliniekiem, varētu pateikt kāds, kurš labi pazīst šos citus.

Kur smeļaties iedvesmu saviem darbiem?

Viss, ar ko saskaros, mani ietekmē un liek man pietuvoties vai attālināties no kādas domas. Tomēr īpaši mani spēj satricināt un stiprināt mūzika. Tā var man dot ticību mākslai un gribu radīt pašai.

Darbojaties mākslā gan individuāli, gan tandēmā kopā ar vīru - scenogrāfu Reini Dzudzilo. Ko māksliniekam nozīmē darbs komandā?

Ar Reini es dzīvoju, tāpēc mēs esam viens otra darbā klātesoši, arī tad, ja to neradām kopā. Reinis vienmēr ir manu domu pirmais skatītājs. Bet pat tad, ja veidojam vienu darbu, to būtu grūti nosaukt par darbu komandā. Tas ir dialogs. Un vispār man ne īpaši patīk komandu spēles. Veidojot darbu "Skaidrība", ar mani bija neliela cilvēku grupa, -kura patiešām palīdzēja un bez kuras šo darbu realizēt būtu gandrīz neiespējami. Bet neatkarīgi no tā šis darbs idejiski ir radies vientulībā.

Kāds, jūsuprāt, ir mākslas uzdevums?

Palīdzēt cilvēkam dzīvot.

Kas, jūsuprāt, ir ietekmīgākais spēks mākslas pasaulē?

Visietekmīgākais spēks ir vēlme radīt, kas vislabākajos gadījumos spēj turpināties skatītājā jeb citā cilvēkā. Un šāds pārdzīvojums, ja pareizi noformulēts, spēj mūžīgi atjaunoties caur skatītājiem.

Ko jums pašai nozīmē nominācija Purvīša balvai?

Šī nominācija ir publisks, profesionālu cilvēku atzinums, ka mans darbs ir tā vērts, lai uz to skatītos un domātu par to. Un varbūt tas nozīmē, ka man ir izdevies radīt darbu, kas spēj jaunradīties cilvēkā - skatītājā. Tas ir liels prieks, ka kaut kas tāds var notikt.